

III.

A betyárság kifejezései.

Multkoriban azzal a kérdéssel fordult hozzám a r—i vezető járásbíró, hogy mi a német *Strolch*-nak magyar megfelelője. Azt írtam neki, hogy *csavargó*. De nyomban elhatároztam, hogy összeszededgetem azokat a szókat, melyek a betyárság, zshiványság, tolvajság stb. kifejezésére forognak vagy forogtak. Ez a gyűjtemény, mely persze nem teljes, ime betűrendben:

Ágasravaló	krumpli b.	csenő
ágravaló	kukoricza b.	csibész
ajtófeszegető	kurjázó b.	csiklandós ember
akasztófa	laczi b.	csipkelődő e.
akasztófa bimbója	lovás b.	csirkás
akasztófa czímere	nyírett b.	csirkefogó
akasztófa kötele	öreg(e) b.	csisza
akasztófa sallangja	pusztai b.	csiszár
akasztófa sódara	rabló b.	csiszó
akasztófa virága	rendes b.	csozé
akasztófárravaló	sunyi b.	Délibátor
akasztófakerülő	szajkó b.	dezentor
árva ember	szalma b.	duhaj
Balkörmű	szalon b.	duhajos
baltás	színe b.	duhajkodó
bandabeli	szóló b.	dulakodó
bandita	talpig b.	dülő
bánjaamásé	tizenhárompróbás b.	dunai
batyuzó	úti b.	duvaj
becsületeveszett	váltva b.	duvajkodó
becsületehagyott	világi b.	Eggyes ember
beizengető	vízi b.	éjjelbátor
betörő	zab-b.	éjjeliuebánt
<i>betyár</i>	zsiros b.]	éjjelkórász
[alja b.	bicskás	elátkozott ember
álmos b.	bitang	elbotlott e.
aszfaltb.	bojnyik	elesett e.
botos b.	(bujnyik)	elhagyatott e.
buborka-b.	bolygó	elrontott e.
csere-b.	bolyongó	elszakadt e.
dinnye-b.	börtönösi	elszakadkozott e.
eleje b.	börtönpenész	elszánt e.
erdei b.	börtöntöltelék	eltaszított e.
fasza b.	börtönvirág	eltévedt e.
főle b.	börtönviselt	elvadult e.
futó b.	bujó	elveszett e.
holittholott b.	bujdokló	enyveskező
igaz(i) b.	bujdosó	erdőbujó
inas b.	bujkáló	erdőbujkáló
izengető b.	Czifraszűrös	erdő fia
kancza-b.	czehó	erszénymetsző(-me-
kapecza-b.	czihó	Faczér [télő]
kocza b.	czihos	faczérkanász
kóczos b.	Csavargó	falú fenéje
kósza b.	csempész	falú foltja

falu gyalázatja	késelő	megtévedt e.
falu piszka	kezes	megtért e.
falu rossza	kézreadó	megvadult e.
falu szégyene, stb.	kimart ember	megveszett e.
falu javesztett	kipróbált e.	menős
fegyházpalánta	kitanult e.	menyét (asszony)
félkékalmár(-kómár)	kitaszított e.	molygó (bolygó)
félrejáró	kivert e.	mordias e.
fene ember	kóborgó	Nádbujó
forgandó e.	kóborló	nagykőrmű
fosztó	körmös	nagyújjú
fosztogató	kucziás	nehéz e.
fürkész e.	kujtorgó	nehézeletű
fürkészelődő e.	Lator	nemigaz
fürkészmadár	lesbeálló	nemigazjáratbeli
Gajdos	lesi e., lesdi e.	nemiszta
gazdátlan e.	likbujó	Nyughatatlan ember
görbeutonjáró	lőcsiszár	Ólalkodó e.
gubás	lőkerítő	ollózó
Gyalogjáró	lőkötő	or
gyeles ember	lopész	(orgazda)
Hajesár	lopéskodó e.	országavesztett
halászmadár	lophatnék e.	országfutó
hamis ember	lopó	országvilágfutó
haramia	[aranyl.	orozló
hazájavesztett ember	birkal.	orv
házasó	búzalopó	orvadász
híres e.	emberl.	orzó
hírbefogott(-vett) e.	fal.	Ördöghitű
(rossz) hírben álló e.	gyümölesi.	ördögös e.
hitehagyott e.	húsl.	Partbujó
holló	kapezal.	patkó
hosszúujjú (-kőrmű)	lisztl.	piaczi légy
Ingyenvevő	lúdl.	pinczefosztó
irodalmi orzó	malaczl.	pinczetörő
irodalmi szarka	mesterl.	poval(y)acs
Járó	napl.	prédás
járódó	pénzl.	prédáló
járkéló(-kiló)	szénl.	pribék
jómadár	szőlől.	próbált ember
Kajtár	tyúkl.	puszták fia
kalóz	tökl.	Rabló
kamarafeszegető	táskal. stb.]	[bankr.
kamaratörő	lopós	becsületr.
kapzsi ember	lúdkereskedő	erdei r.
kasszafuró	Magányos e.	halotr.
kéménybujó	marhahajesár	leányr.
kéményleső	martalócz	postar.
kéménymászó	másétleső	sírr.
kéményszámolgtató	másraváró	templomr.
kényes ember	megbódult e.	tengeri r.]
kerteketjáró	megromlott e.	rablógyilkos
kertkerülő	megrontott e.	rablólovag

rablóvezér	tolvaj	utonleső
rabviselt e.	[czégéres t.	útálló
rábsicz	ékszert.	útjahagyott
ragadós e.	főtolvaj	útjavesztett (útját v.)
ragadóskezű	fülemetszett t.	utonálló
ragadozó e.	gyeles t.	utonfosztó
ráváró	gyémántt.	úti rossz
rideg e.	gyerekt.	Vadfogó
ritkánitthonn e.	gyümölcst.	vadleső
rossz ember	hajóst.	vadorzó
rosszbajáró e.	házi t.	vásárleső
rovásos e.	hegyi t.	verembontó
rövidhalász	igazi t.	veszedelmes e.
Savanyó	kabátt.	veszett e.
sikos e.	képt.	vetyengő e.
sikkasztó	kirakatt.	világfia
sírfoszt(ogató)	koronat.	világfutó
sobri (zsubri)	könyvt.	vizi bujár
sötét ember	rá(neki)termett t.	vólenter
sötét madár	ruhat.	Zöldgubás
Szabad ember	seggenülő t.	Zsákmányos
szabad gulyás	szállót.	zsákmányló
szarka	szólót.	zsákmányozó
szarkatolvaj	született t.	zsebes
szegénylegény	tengeri t.	zsebész
szegény utas	tűzes t.	zsebelő
szemelőt tartott e.	úti t.	zsebmetsző
szimatoló e.	(útálló, utonálló, utat- [álló t.]	zsebrák (zsobr., zsubr.)
szólóhegybujó	vásári t., vasúti t., [véres t., zsebt.]	zsémbes
szurkoskezű	tolvajló	zsvány
Takaró (hehler)	tolvajczimbora	[becsületes zs.
tanyátlan e.	tolvajszarka	czéhbeli zs.
tapogató e.	tolvajvadász	czimeres zs.
tarisznyás	trafikos	ló-zs.
templomtörő	Ujjas	mesterséges zs.
tetőbontó	utas ember	tőke-zs.
tikász (tyúkász)	tilost bujó e.	zóna-zs.
tilos ember		zsványkapitány
tilosba járó e.		zsványok zsványa].

LEHR ALBERT.